

Романчик Т. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ

Аналіз ситуації, що склалася в економіці України, свідчить про наявність серйозних проблем в діяльності окремих господарюючих суб'єктів. Погіршення соціально-економічної ситуації, диспропорції економічного розвитку надзвичайно актуалізували питання щодо забезпечення економічної безпеки підприємств.

Забезпечення безпеки підприємства є необхідним для всіх організацій, незалежно від форм їх власності та обсягів діяльності. Це проблема, що не є виключною прерогативою певного відділу, служби або групи осіб. Безпека може бути забезпечена лише при комплексному використанні всього арсеналу сил і засобів захисту, а також розумінні важливості питань забезпечення безпеки у всіх структурних підрозділах об'єкта.

Економічна безпека – поняття багатоаспектне. Вона забезпечується на економічному, комерційному, науково-технічному, інформаційному, кадровому, фізичному, соціальному рівнях [1]. Метою забезпечення економічної безпеки є комплексна та збалансована протидія потенційним та реальним загрозам, усунення або мінімізація яких гарантує суб'єкту господарювання успішність функціонування в нестабільних умовах зовнішнього та внутрішнього середовища.

Як вказує джерело [2], у науковій літературі мають місце різні підходи щодо визначення об'єкту забезпечення економічної безпеки:

- при побудові загальної системи управління таким об'єктом виступає фінансово-економічна діяльність підприємства в цілому;
- для кожного окремого проміжку часу може бути виділений свій пріоритетний об'єкт: прибуток, грошові потоки, інвестиції, ризики тощо;

– у розрізі основних задач управління економічною безпекою таким об'єктом можуть виступати: джерела формування фінансових ресурсів, структура капіталу, активів тощо [3].

Це підкреслює той факт, що основним об'єктом турботи будь-якого суб'єкту економіки виокремлюють сукупність його фінансово-економічних інтересів. Фінансова складова економічної безпеки забезпечує стале функціонування та розвиток підприємства, є індикатором розвитку бізнесу, тому традиційно серед загроз економічної безпеки бізнесу головною виділяють фінансову небезпеку.

Але, забезпечення фінансової безпеки підприємства слід розглядати як процес запобігання будь-яких втрат, які неминуче виникають під дією негативних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища у процесі задоволення економічних інтересів підприємства. Тобто виникнення фінансових негараздів у бізнесі часто може бути наслідком дії комплексу інших, нефінансових чинників.

В цьому контексті захист економічних інтересів підприємства має бути розглянутий з боку не тільки фінансової, але також техніко-технологічної, інформаційної, кадрової, маркетингової складових, що відповідає функціональним складовим ресурсного забезпечення діяльності ринкових суб'єктів.

Ресурсно-функціональний підхід характерний для сучасної зарубіжної та вітчизняної літератури з проблем безпеки. Згідно цього підходу безпека підприємства визначається рівнем забезпеченості його функціональних складових (фінансової, кадрової, інформаційної, техніко-технологічної, екологічної, політико-правової, силової, продуктової та ін.) [4, с. 25].

Слід зазначити, що відповідно до розмаїття поглядів на структурно-функціональний набір складових елементів економічної безпеки підприємства, на думку деяких дослідників [5], до неї включають: фінансову, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, інформаційну, політико-правову, продуктову, логістичну, силову, екологічну, соціальну, ресурсну, суспільно-політичну, ринкову та інтерфейсну складові. Вказаний поділ є досить логічним, оскільки характеризує важливі функціональні напрями та функціональні елементи діяльності підприємства. Проте у системі економічної безпеки політико-правова, ринкова, суспільно-політична та інтерфейсна компоненти більшою мірою стосуються зовнішніх аспектів економічної безпеки підприємства, тому можуть використовуватися при ідентифікації зовнішніх ризиків та загроз. Крім того, науковці, по-різному визначаючи функціональні компоненти безпеки, нерідко вкладають у них однаковий зміст [4].

Отже, економічна безпека підприємства є категорією складною. Вона обумовлюється практично всіма показниками стану та ефективності діяльності підприємства та потребує виключно системного підходу до її вимірювання. Саме комплексний та системний підходи до організації економічної безпеки бізнесу здатен забезпечити найбільш повною мірою його надійний захист. Проте пріоритетною передумовою захисту економічних інтересів соціально-економічної системи є забезпечення безпеки окремих її елементів з метою стійкого і максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу розвитку і зростання в майбутньому всієї системи вцілому.

Література:

1. Романчик Т. В. Деякі аспекти економічної безпеки промислових підприємств / Т. В. Романчик // Тези доповідей XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Інфо-

рмаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» (MicroCAD-2016), Харків, 2016 р. : тези доповідей. – Х. : НТУ «ХП», 2016.

2. Чирва Ю. Є. Методичні засади механізму управління економічною безпекою підприємства / Ю. Є. Чирва, О. М. Нестеренко // «Молодий вчений». – червень, 2016 р. – № 6 (33). – С. 150–153.

3. Орлик О. В. Напрямки формування надійної системи економічної безпеки суб'єктів господарювання / О. В. Орлик // Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та управління : Міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 січня 2014 р. : матеріали конф. – Дніпропетровськ : «ФОРМ Дробязко С. І.», 2014. – С. 306–309.

4. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; [за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів : ВИДАВНИЦТВО, 2012. – 386 с.

5. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – [2-е изд., стер.]. – К. : Эльга, 2009. – 776 с.